

KRUISTOCHT TEGEN KRUISINGA

„Er is voor een echte Nederlander geen groter genot dan te wonen in een stad met gefluorideerd drinkwater en in zijn krant te lezen dat hij grondwettelijk recht heeft op ongefluorideerd drinkwater.”

(Wubbe in Vrij Nederland van 19 september 1970.)

Het bericht dat de Kroon de beschikking d.d. 20 juni 1968 van staatssecretaris Kruisinga van Volksgezondheid – waarbij het waterleidingbedrijf Midden-Nederland toestemming werd verleend over te gaan tot fluoridering van drinkwater voor haar pompstations te Bilthoven, Soest, Driebergen, Soestduinen en Beerschoten – heeft vernietigd, is de zoveelste slag, die de goede zaak van de fluoridering te incasseren heeft gekregen, als gevolg van de acties van tegenstanders.

De Kroon heeft de beschikking volgens persmededelingen „in strijd verklaard met het in het algemeen rechtsbewustzijn levende beginsel van behoorlijk bestuur, d.w.z. dat de door de overheid te betrachten zorgvuldigheid is geschonden door voor gebruikers van drinkwater met bezwaren tegen fluoridering de praktische mogelijkheid te onthouden, over ongefluorideerd drinkwater te beschikken”.

Het moge zo zijn – gelijk ook van de zijde van het waterleidingbedrijf Midden-Nederland en ook in diverse dagbladen wordt betoogd – dat de beslissing van ons hoogste rechtscollege geen uitspraak inhoudt over het al dan niet schadelijke karakter van gefluorideerd water en dat zij alleen is ingegeven door de overweging, dat voor de bezwaarden een keuzemogelijkheid ontbreekt, maar het effect reikt verder en dat is ook de bedoeling van de tegenstanders. Want het publiek wordt weer eens negatief beïnvloed. Koppen in de krant zoals „Kroon verbiedt fluor in drinkwater” suggereren dat de staatssecretaris op zijn vingers is getikt in zijn onverantwoordelijk streven naar een maatregel, die schade voor de algemene gezondheid met zich brengt. En dat in een tijd waarin zo dikwijls gewaarschuwd wordt tegen milieu-verontreiniging! Zij doet maar, die overheid. Goed dat er nu eindelijk eens wordt ingegrepen! Zo zal menigeen geneigd zijn te oordelen en het wantrouwen zal toenemen. Het aantal van hen die de maatregel willen zien afgewezen, stijgt naar rato. Immers in kringen van hen die als autoriteiten zijn te beschouwen, is men het blijkbaar zelf nog niet eens. In dubio abstinence, en de tegenstanders krijgen hun zin.

Mr. M. G. J. Kortman te Zeist, een van de actieve tegenstanders, verwacht dan ook – alweer volgens persberichten – dat de consequentie van het besluit van de Kroon zal zijn, dat ook aangevoerde bezwaren tegen de voornemens van Arnhem, Kampen en Den Bosch, om tot fluoridering over te gaan, zullen worden aanvaard.

Ten aanzien van de invloed van fluoriden op de gezondheid mogen enige pikante uitspraken van Mr. Kortman overigens niet aan de vergetelheid worden prijsgegeven. In een interview met een verslaggever van een dagblad (Nieuw Utrechts Dagblad van 8-9-'70) wordt hij als volgt geciteerd: „Het besluit van de Kroon tot vernietiging van een beschikking van staatssecretaris Kruisinga, waarbij aan waterleidingbedrijf Midden-Nederland toestemming werd verleend tot fluoridering van het drinkwater in een aantal pompstations, is op strikt juridische gronden genomen. Medische overwegingen, zoals bijvoorbeeld de vraag of aan fluoridering van het drinkwater voor de volksgezondheid ook bepaalde nadelen zijn verbonden of kunnen zijn verbonden, zijn door de Kroon volkomen buiten beschouwing gelaten. Met dergelijke overwegingen trouwens, heeft de Raad van State, die aan de Kroon advies uitbrengt, ook geen bemoeienis.”

En voorts: „Dat tot die ingezetenen (van de bezwaarde gemeenten – *Red.*) ook de in Bilthoven woonachtige Prof. Dr. P. Sorgdrager, hoofd van de afdeling praktische farmacologie van het farmaceutisch laboratorium van de rijksuniversiteit te Utrecht behoort, is geen toeval. Ik heb hem” – aldus Mr. Kortman – „speciaal uitgenodigd het beroep te ondertekenen, omdat mij bekend was, dat hij zich met de medische kant van de drinkwaterfluoridering intens had bezig gehouden. Maar het is niet zo, dat hij enige bijdrage heeft geleverd tot een medische argumentatie van het beroepschrift. Ik heb hem, toen ik handtekeningen van bezwaarden verzamelde, eenvoudig niet willen passeren.”

Een geheel ander geluid laat Prof. Künzel horen, die in een beschouwing over de vorderingen der drinkwaterfluoridering in de socialistische landen van Europa verslag heeft uitgebracht. De lezer treft zijn bijdrage op pagina 407 van deze aflevering aan.

Vermoedelijk zullen anti-fluoridisten aanstonds wijzen op de nadelen van een autoritair regime, omdat het jongste advies van de Gezondheidsraad, waarvan de voornaamste conclusie al in de vorige aflevering van dit Tijdschrift werd afgedrukt, en ook het rapport van de World Health Organization, getiteld „Fluorides and human health” moeilijk terzijde zijn te leggen.

Zoals reeds werd bericht, bereidt de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde – ten behoeve van haar leden – een uitgave voor van het advies van de Gezondheidsraad. Een loffelijk initiatief, omdat kennisneming van dit advies de individuele Nederlandse tandarts op overzichtelijke wijze alle objectieve informatie geeft op basis van de laatste („*Aldus uitgebracht te 's-Gravenhage de dertiende juli negentienhonderd en zeventig*”) gegevens.

Wie trouwens door de jaren heen steeds kennis heeft genomen van de zorgvuldigheid en het geduld waarmee uitermate competente onderzoekers in diverse landen decennia lang hebben gewerkt, alvorens zij tot de uitspraak kwamen, dat het hier een even veilige als effectieve maatregel betreft, zodat ook de hoogste gezaghebbende organisaties, zoals de W.H.O., fluoridering aanbevelen, die zal

bij lezing van dit rapport opnieuw vermeld staan over de aanmatiging, waarmee grotendeels ondeskundige actievoerders wetenschappelijke onderzoekers een slag toebrenge. En nog met succes ook!

Intussen heeft de staatssecretaris zich d.d. 31 augustus 1970 in een waardige circulaire gericht tot „de Waterleidingbedrijven, die geïoniseerd water leveren”, een rondschrijven waarin de aandachtige lezer een zekere ironie niet zal ontgaan. Ook van deze circulaire zijn volledigheidshalve de belangrijkste passages in deze aflevering opgenomen op pagina 410 e.v.

Nochtans heeft men onlangs in de V.S. het feit herdacht dat 25 jaar geleden een begin werd gemaakt met de kunstmatige fluoridering in enkele grotere steden, o.a. Grand Rapids. Behalve met de 7 miljoen mensen, die voordien al van nature geïoniseerd water dronken, heeft men dus ook reeds een kwart eeuw ervaring met circa een miljoen personen, die in het kader van een experiment kunstmatig geïoniseerd water nuttigen.

In de Journal of the American Dental Association van april 1970 wordt door verschillende prominenten naar aanleiding van deze herdenking nog eens een overzicht van de stand van zaken gegeven, waaraan juist in deze aflevering speciale aandacht is besteed (zie Exc. odont. Sectie II, pag. 401). Er wordt nadrukkelijk betoogd dat in die 25 jaar alle klachten nauwkeurig zijn onderzocht, maar dat in geen enkel geval wetenschappelijke steun werd verleend aan de beweringen van de ook daar te lande zeer actieve tegenstanders, dat fluoriden in het voor cariëspreventie optimale gehalte op velerlei wijzen schade aan de gezondheid kan toebrengen.

PREVENTIEVE TANDHEELKUNDE

*Uit de Poliklinik für
Konservierende Stomatologie
der Karl-Marx-Universität Leipzig.*

DE STAND EN DE VOORUITZICHTEN VAN DE FLUORIDERING VAN DRINKWATER IN DE SOCIALISTISCHE LANDEN VAN EUROPA

W. KÜNZEL

De verhoging van het fluoridegehalte van het drinkwater wint in Europa om verschillende redenen slechts langzaam veld. Terwijl de tegenwoordige stand in de West-Europese landen voldoende bekend is, zijn er maar weinig gegevens over de stand en de ontwikkeling in de socialistische landen. Wanneer men de huidige situatie wil belichten, dan moet worden vooropgesteld, dat het behoud van de ge-

Wat bovendien treft, is de geringschatting die uit de acties van de tegenstanders blijkt voor de waarde van een gaaf of een gesaneerd natuurlijk gebit voor de algemene gezondheid. Het is alsof men zeggen wil: „Waar maakt men zich eigenlijk druk om? Als het natuurlijke gebit door cariës verloren gaat, welnu, dan is toch vervanging mogelijk. Waarom dan zo'n hachelijke maatregel als fluoridering?” Men beschouwt het gebit niet als een onderdeel van het kauwstelsel waarmee diverse gezondheidsaspecten verbonden zijn. Niemand schijnt oog te hebben voor de waarde van een goede kauwfunctie, zoals alleen het natuurlijke gebit kan verschaffen. Nog minder maakt men zich zorgen over de bacteriëmie, die kan optreden bij een carieus vervallen gebit, wanneer schadelijke micro-organismen via openliggende wortelkanalen in de bloedbaan worden geperst. Fluoridering voorkomt voor een groot deel ook deze intoxicatie.

Maar dat telt voor de tegenstanders niet. Zij weten daar trouwens niets van. Zij hebben zich vastgebeten in hun eigen toxicologie: hun vooroordeel van een vermeende schadelijke werking en daarmee basta. Dat zij met hun kruistocht de verantwoordelijkheid dragen voor het feit dat aan een groot deel van de bevolking een nuttige en veilige gezondheidsmaatregel wordt onthouden, deert hen niet.

Dit is een even betreurenswaardige als zonderlinge ontwikkeling. Men kan slechts hopen dat het gezonde verstand de overhand zal krijgen, gelijk in Amerika blijkbaar het geval is. Want daar drinken ondanks een actieve tegenstand van jaren en ondanks de aanvankelijke successen die deze hebben opgeleverd, nu toch 90 miljoen mensen geïoniseerd water!

zondheid van de mens en dus ook de maatregelen voor een preventieve en therapeutische behandeling tot een van de allereerste taken van een socialistisch land behoren. Het zijn deze taken, die de overheidsmaatregelen ten aanzien van de gezondheid bepalen. Hierdoor staat ook het streven op de voorgrond om de enorme verbreiding van de tandcariës bij de jeugd niet alleen tegen te gaan door een systematische tandheelkundige verzorging, maar ook door collectieve maatregelen ter voorkoming van cariës.

De gunstige resultaten van de drinkwaterfluoridering in Noord-Amerika en de stimulans, die in het begin van de vijftiger jaren van Zweden, Nederland en Groot-Brittannië uitging, maakten dat het fluorideren van drinkwater ook in de socialistische landen al vroeg in het middelpunt van de belangstelling stond. Na omvangrijke wetenschappelijke studies werd in Tsjechoslowakije reeds in 1958 (Kostlán en Jirásková, 1959) en in 1959 in de DDR (Künzel, 1960) in één plaats het water geïoniseerd om het resultaat op de tanden en op de rest van het lichaam te kunnen onderzoeken van de regelmatig met het drinkwater toegevoegde fysiologische fluorideconcentratie onder de vigerende oecologische omstandigheden. Uitgaande van de resultaten zou